

Umumta'lim fanlarining amaliy va nazariy muammolari

Nilufar Habibjonovna Narzullayeva
Buxoro muhandislik-texnologiya instituti

Annotatsiya: Ushbu maqolada umumta'lim fanlarining amaliy va nazariy muammolari to'g'risida batafsil ma'lumot keltirilgan.

Kalit so'zlar: umumta'lim fanlar, amaliy muammolar, nazariy muammolar

Practical and theoretical problems of general education

Nilufar Habibjonovna Narzullayeva
Bukhara Institute of Engineering and Technology

Abstract: This article provides detailed information about the practical and theoretical problems of general education.

Keywords: general education subjects, practical problems, theoretical problems

Mamlakatimiz hayotidagi iqtisodiy, madaniy, ijtimoiy-siyosiy o'zgarishlar, islohotlar borasida to'plangan tajribalar, yuzaga kelayotgan innovatsion jarayonlar ularni tahlil qilish, umumlashtirishni taqozo etadi. Bu masalani hal yetish yo'llaridan biri sifatida texnologik yondashuv - "texnologiya" tushunchasini ijtimoiy jarayonlarga tadbiq yetishni ko'rsatishadi. Bu albatta, avvalo, "texnologiya" tushunchasining mazmun-mohiyatini bilishdan boshlanadi. Texnologiya - bu ayni bir paytda metodlar, malakalar, ko'nikmalar, bilimlar, faoliyat usullari va algoritmlar majmui, biror bu muammoni hal yetishning ilmiy ishlanmasidir.

Texnologiya biror ishlab chiqarish yoki ijtimoiy muammolarning ilmiy asosda ishlab chiqilgan yechilishni izchil, bosqichma-bosqich amalga oshirish jarayonidan iboratdir. Texnologik jarayon deyilganda mehnat qurollari bilan mehnat vositalariga ta'sif yetish natijasida mahsulot yaratish sohasidagi faoliyat tushuniladi. Texnologik yondashuvning mohiyati ijtimoiy jarayonlarning texnologiya ko'rinishda taqdim yetish, ya'ni tirik va notirik tabiatni o'zgartirish, moddiy va ma'naviy qadriyatlarini yaratish borasidagi faoliyatlar tizimini ilmiy va amaliy asoslash hamda yo'lga qo'yishdir.

Texnologik yondashuvlar va texnologiyani ijtimoiy jarayonlarga, ma'naviy ishlab chiqarish sohasiga qo'llash bizning mamlakatimiz ijtimoiy hayotida yangilik hisoblanadi.

Pedagogik texnologiya qanday qilib va qanday usullar bilan ta'lim-tarbiya ishlari tashkil etilsa, yaxshi natijalarga erishiladi, degan savolga ham javob beradi.

Pedagogik texnologiyaning mahsuldorligi ishlab chiqilgan ta'lim modeli boshqa pedagoglar qo'llaganda ham xuddi o'shanday samara natija berishi bilan ifodalanadi.

Ta'kidlash joizki, mamlakatimizda ta'lim tizimini islox qilishga qaratilgan "Ta'lim to'g'risida"gi qonun va "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi" talablari, maqsad va vazifalarini bajarishda amaliy jihatdan qulay bo'lgan o'qitish mexanizmini yaratish va joriy etish hozirgi kunning dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi. Zero, ta'lim-tarbiya mazmuni va sifatiga kiritiladigan yangilik va o'zgartirishlar raqobatbardosh, zamonaviy kadrlar tayyorlashning muhim omili bo'lib xizmat qiladi.

Ma'lumki ta'lim butun umr davom etadi va faqat o'rganish bilan chegaralanmaydi, ko'p qirrali jarayon hisoblanadi. Shuni unutmaslik lozimki, asrimiz axborot asri bo'lishiga qaramay, niman va qanday o'qitish har doim muhimdir. O'quvchi-talabalar, o'rta, o'rtamaxsus, kasb-hunar yoki oliy ta'lim muassasalarida bir necha fanlarni o'zlashtiradilar. Bu fanlarning har biri o'ziga xos xususiyatlari bilan bir-biridan farqlanadi, biri ikkinchisini to'ldiradi, o'zaro aloqador bo'ladi. Umumta'lim fanlarga nisbatan xuddi shu ta'rifni qo'llash maqbul fikrdir.

Umumta'lim fanlar ham boshqa fanlar qatori talabalarning intellektual, ma'naviy jismoniy shakllanish jarayonida muhim rol o'ynaydi.

Hozirgi kunda Umumta'lim fanlarni o'qitishda interfaol metodlar, innovatsion texnologiyalar, pedagogik va axborot texnologiyalarini qo'llashga bo'lgan qiziqish, e'tibor kundan-kunga kuchayib bormoda. Bunday bo'lishining sabablaridan biri, shu vaqtgacha an'anaviy ta'limga o'quvchi-talablarga faqat tayyor bilimlar o'rgatilgan bo'lsa, zamonaviy texnologiyalar ular egallayotgan bilimlarni o'zlari qidirib topishlariga, mustaqil o'rganib, tahlil qilishlariga, hatto xulosalarni ham o'zlari keltirib chiqarishlariga o'rgatadi. O'quvchi bu jarayonga shaxsning rivojlanishini, shakllanishi, bilim olishi va tarbiyalanishiga sharoit yaratadi, shuningdek, boshqaruvchilik, yo'naltiruvchilik vazifalarini bajaradi.

Bizningcha ta'limning zamonaviy shakllarini qo'llash uchun, avvalo, o'qituvchi qo'lida arzigulik darslik bo'lishi zarur. Shuning uchun ham Umumta'lim fanlarni o'qitishning nazariy va amaliy muammolari haqida fikr yuritganda, muhim ahamiyatga molik masala sifatida yangi avlod darsliklarini yaratish - ta'lim mazmunini fan - texnika, davr taraqqiyotiga mos holda yangi ma'lumotlar bilan boyitishi masalasini ilgari surish lozim. Chunki ta'lim mazmuni, ta'lim jarayonining maqsadlari darslikda o'z ifodasini topadi. Shu boisdan ta'lim mazmuniga qo'yilgan talab darslikka ham qo'yilgan talabdir.

- ikkinchidan, ta'limning uzviylik va uzluksizligini ta'minlash muhim va dolzarb muammo isoblanadi;

- uchinchidan, ta'lim mazmuni milliy g'oya va mafkurani, qadriyat va urf-odatlarini tarbiyalash maqsadlariga yo'naltirishning beqiyos o'rnini unutmaslik lozim.

Umumta'lim fanlarni o'qitishning amaliy muammolari negizida ta'limning bozor itisodiyotiga asoslangan mexanizmni yaratishining takomillashtirib borish maqsadi turadi. Bu borada o'quv jarayonini loyihalashtirishga yangicha yondashish, bunga ilg'or tajribalar, pedagogik texnologiyalarni qo'llash; fan bilan ishlab chiqarishning integratsiyalashuv jarayoniga moslab tashkil etish muhim ahamiyatga yegadir. Shuningdek, ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil yetishda ota-onaning, ijtimoiy va jamoat tashkilotlari, ishlab chiqarish korxonalarini bilan hamkorlik o'rnatish hamda ularni ta'lim jarayonini ilg'or zamonaviy texnika va texnologiyalar bilan ta'minlash moddiy-texnik bazani mustakamlash va boyitishga jalb qilish masalasi kun tartibida turganligini unutmasligimiz darkor.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasining ta'lim to'g'risidagi qonuni. Lex.uz. O'RQ – 637-son. 23.09.2020 yil
2. "Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini oshirish va ularning mamlakatda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlarda faol ishtirokini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-3775-sonli qarori;
3. "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish kontsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-5847-son Farmoni.
4. Zamirovna A. N., Bahodirovna Z. R. KIMYO FANIDAN "OQSILLAR" MAVZUSINI O 'QITISHDA ILG'OR PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING ROLI //PEDAGOGS jurnali. – 2022. – T. 22. – №. 2. – C. 49-51.
5. Nargiza A. DEVELOPMENT OF AN IMPROVED TWO-STAGE TECHNOLOGY FOR FIXING MOVING SOILS AND SANDS WITH THE USE OF A MECHANO-CHEMICAL DISPERSER //Universum: технические науки. – 2022. – №. 11-8 (104). – C. 26-29.
6. Zamirovna A. N., Tozhinorov K. T. METHODS FOR CHEMICAL RECLAMATION OF MOBILE SOILS AND SANDS USING COMPOSITION FROM LOCAL STRUCTURES //Archive of Conferences. – 2021. – C. 73-76.
7. Zamirovna A. N., Alpkamolovich E. NATURE MOVING SOILS AND SANDS OF BUKHARA-KHIVA //Galaxy International Interdisciplinary Research Journal. – 2022. – T. 10. – №. 3. – C. 63-69.
8. Ахмедов В. Н., Аминов Ф. Ф., Рамазанов Б. Г. СИНТЕЗ ГИБРИДНЫХ КОМПОЗИТОВ НА ОСНОВЕ МОРФОЛИНА И ИХ СТРУКТУРНЫЙ АНАЛИЗ //PEDAGOGS jurnali. – 2022. – T. 19. – №. 1. – C. 157-164.

9. Рахимов Ф. Ф., Адизова Н. З. АТМОСФЕРНЫЕ ОПТИЧЕСКИЕ ЛИНИИ СВЯЗИ ДЛЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ //ИННОВАЦИИ, КАЧЕСТВО И СЕРВИС В ТЕХНИКЕ И ТЕХНОЛОГИЯХ. – 2014. – С. 107-109.

10. Рахматов М. С., Бердиева З. М., Адизова Н. З. Перспективы атмосферных оптических линий связи нового поколения //Современные материалы, техника и технология. – 2013. – С. 134-135.

11. Адизова Н. З., Мухамадиев Б. Т. Новейшие и функциональные пищевые продукты //Universum: технические науки. – 2021. – №. 10-2 (91). – С. 78-80.

12. Адизова Н. З., Мухамадиев Б. Т. МЕТОДЫ АНАЛИЗА ХИМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПИЩЕВЫХ ПРОДУКТОВ И НЕОБРАБОТАННОГО СЫРЬЯ //TA'LIM VA RIVOJLANISH TANLILI ONLAYN ILMIY JURNALI. – 2021. – Т. 1. – №. 5. – С. 33-38.

13. Адизова Н. З. Изучение радикальной сополимеризации гетероциклических эфиров (мет) акриловых кислот со стиролом //Интернаука. – 2017. – №. 8-2. – С. 39-42.

14. Рахимов Ф. Ф., Адизова Н. З. АТМОСФЕРНЫЕ ОПТИЧЕСКИЕ ЛИНИИ СВЯЗИ ДЛЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ //ИННОВАЦИИ, КАЧЕСТВО И СЕРВИС В ТЕХНИКЕ И ТЕХНОЛОГИЯХ. – 2014. – С. 107-109.

15. Адизова Н. З., Зайниева Р. Б. СТАТИСТИЧЕСКАЯ ОБРАБОТКА ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНЫХ ДАННЫХ ПО ЗАКРЕПЛЕНИЮ ПОДВИЖНЫХ ПОЧВОГРУНТОВ И ПЕСКОВ //Proceedings of International Conference on Modern Science and Scientific Studies. – 2022. – Т. 3. – С. 17-22.

16. Zamirovna A. N., Bahodirovna Z. R. KIMYO FANIDAN "OQSILLAR" MAVZUSINI O 'QITISHDA ILG'OR PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING ROLI //PEDAGOGS jurnali. – 2022. – Т. 22. – №. 2. – С. 49-51.

17. Nargiza A. DEVELOPMENT OF AN IMPROVED TWO-STAGE TECHNOLOGY FOR FIXING MOVING SOILS AND SANDS WITH THE USE OF A MECHANO-CHEMICAL DISPERSER //Universum: технические науки. – 2022. – №. 11-8 (104). – С. 26-29.

18. Zamirovna A. N. et al. ALYUMINIY SILIKATLAR ASOSIDAGI FASAD VO'YOQLARINI OLISH XUSUSIYATLARI //Innovative Society: Problems, Analysis and Development Prospects. – 2022. – С. 22-25.

19. Адизова Н. З. МИКРОБИОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ УПАКОВКИ ПИЩЕВЫХ ПРОЦЕССОВ //Universum: технические науки. – 2022. – №. 1-2 (94). – С. 63-65.

20. Адизова Н. З., Мухамадиев Б. Т. МЕТОДЫ АНАЛИЗА ХИМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПИЩЕВЫХ ПРОДУКТОВ И НЕОБРАБОТАННОГО СЫРЬЯ //TA'LIM VA RIVOJLANISH TANLILI ONLAYN ILMIY JURNALI. – 2021. – Т. 1. – №. 5. – С. 33-38.

21. Рахматов М. С., Рамазанов Б. Г. Исследование синтеза и изучение свойств дивиниловых эфиров салициловой кислоты //Universum: технические науки. – 2021. – №. 12-5 (93). – С. 51-55.

22. Адизова Н. З. МИКРОБИОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ УПАКОВКИ ПИЩЕВЫХ ПРОЦЕССОВ //Universum: технические науки. – 2022. – №. 1-2 (94). – С. 63-65.

23. Zamirovna A. N. et al. ALYUMINIY SILIKATLAR ASOSIDAGI FASAD BO'YOQLARINI OLISH XUSUSIYATLARI //Innovative Society: Problems, Analysis and Development Prospects. – 2022. – С. 22-25.

24. Zamirovna A. N., Alpkamolovich E. NATURE MOVING SOILS AND SANDS OF BUKHARA-KHIVA //Galaxy International Interdisciplinary Research Journal. – 2022. – Т. 10. – №. 3. – С. 63-69.